

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 5. De Abdicatione Episcoporum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

rus verus ecclesie suae sponsus maritus & pastor est, eaque omnia praestare potest, quae solius iurisdictionis sunt. At per consecrationem consequitur, ut etiam exercere possit ea, quae iure divino vel ecclesiastico ordini episcopali annexa sunt, videlicet clericos ordinare, baptizatos confirmare, factum Christum conficere, vasa, altaria, & Virgines consecrare, clericos degradare, & Sim. c. *Quamvis dist. 68 c. Inter corporalia. de transl. episcoporum. Azor II l. 3. c. 30. Q. 5. & 6.*

Vl. Quæritur à nonnullis, an episcopus consecrari possit, qui non est Sacerdos? *Covar. l. 1. Var. cap. 16.* aliquos juris Canonici interpretes affirmativam opinionem tueri ait, existimantes ordinem Sacerdotii solo iuris ecclesiastici præcepto prærequiri, Est enim, *inquiunt*, potestas episcopi indelebilis, & ab aliis officiis distincta, tamen eam exercere non possit, qui presbyter non est, secundum *Joann. Andream, & alios in cap. 1. de Cler. per saltum promoti* quos sequitur *Jacobinius de Concilio l. 10. art. 7. Fornarius in l. 6. Tolot. cap. 6. num. 4.* Aliud huius rei argumentum inde sumitur, quod etiam non suscepto ordine Diaconatus vero Sacerdos initiatur: quia nimirum ordinum inferiorum gradatio non ex natura rei, sed ecclesie statuto oritur. Quid ni igitur simili modo creatur episcopus, nondum Sacerdotio initiatus? Verum contraria opinio haud dubie vera est, & Theologorum propterea communis, nunquam videlicet fieri posse ut episcopalem potestatem accipiat, qui non prius Sacerdotium adeptus est. Quid enim absurdius excogitari possit, Episcopo, qui maior Sacerdos in jure vocatur, si solam jurisdi-

ctionis externae potestatem habeat, & Prætoris regii instar ius dicere, plectere reos, exercere iudicia forensia, nulli verò de peccatis suis pœnitenti absolutionem, nemini Christum aut sacrum ordinem conferre queat? Hoc nimirum est, quod Apostolus ait 2. ad Cor. 5. V. 18. Sacramentum reconciliationis commissum episcopis, & munus dispensandi Sacramenta cœlestia: hoc solo ecclesiam Christi regunt, oves pascunt, si leges & lites quæque reip. tranquillitatem foveant, pro viribus attendant? At necessaria ordinum sacrorum non est gradatio? Est vel maxime: Nam Sacerdotium & episcopalis ordo habent se, ut magis & minus perfectum: quamvis in Diaconatu & aliis ordinibus id locum non habeat, quia sic diversi sunt quoad potestatem, ut à se invicem necessitate non dependeant. *Abb. in di. c. 1. de cler. per saltum promoti. Azor. II. l. 3. cap. 30. Q. 9. Silvestr. in V. Ordo. n. 2. Scotus. Rich. Palud. Sotus, & alii Theologi communiter.*

§. V.

De abdicatione, & translatione Episcoporum.

I. **Q**uia Episcopus cum ecclesia sua spirituale matrimonium iniit, ut §. præc. n. 5. diximus, idè non potest pro libitu desistere illam, vel abdicare. Vnde *Evaristus Papa relatus in c. Sicut vir 7. quest. 1.* ad episcopos ait. Sicut vir non debet adulterare uxorem suam, ita nec episcopus ecclesiam suam, id est, ut illam dimittat, ad quam sacratus est absque inevitabili necessitate, aut apostolica, vel regulari mutatione, & alteri se ambitus causa.

causâ conjungat. Et sicut uxori non licet dimittere virum suum, ut alteri se vivente, illo matrimonio societ, sed juxta Apostolum aut viro suo reconciliari debet, aut manere in nupta; ita Ecclesiæ non licet dimittere Episcopum suum, aut ab eo segregare se, ut alterum eo vivente accipiat. Poterit autem Episcopus abdicare se, si Summi Pontificis consensus accedat, qui consensus unam de sex causis prærequirit, quas in sequentibus Versiculis vides.

Debilis, ignarus, malè conscius, irregularis, quem mala plebs odit, dans scandalum, cedere possit.

Prima igitur causa est corporis debilitas. Secunda defectus scientiæ. Tertia delictum aliquod gravius. Quarta Irregularitas. Quinta odium populi. Sexta denique grave scandalum. *V. l. 1. Decretal. tit. 9 c. 10.* ubi singulæ cautæ fusiùs explicantur. Quibus addi possunt duæ aliæ, crebra & continua hostium incurratio. *c. tribus de consec. D. 1. & aeris intemperies c. quorundam Dist. 74.*

II. Causa Episcopatum resignandi sufficiens non est propriæ salutis & quietis desiderium in ordine aliquo religioso; quia Episcopus obligavit se Ecclesiæ ad providendum ipsi, ut sponsæ, vel ut pastor gregi suo. Quamdiu igitur præstare potest ad quod se obligavit, præstare tenetur. Hinc Innocentius III Episcopo Claritano scribit *in c. nisi cum de renunc.* Cum deceat te animam ponere pro subditis nulla occasione, dummodo prodesse illis possis ab eorum regimine convenit te excusare: quoniam si laboris causam præ tendis, exemplum te Apostoli sublevabit, qui suadet tibi ejusmodi laborem non

refugere. Item Monemus te, ut laborem pastoralis regiminis non refugas, ne forte ad pedes suos cum Maria spernat te accipere, qui sibi apud te divertendi sprevisse cum Marthâ sollicitâ ministrare. Quid si profiteatur, inquit, in aliqua Religione nunquid ratum erit? R. si absque consensu Summi Pontificis edat professionem Episcopus, quietioris vitæ desiderio tantum, professio irrita est. Nam, ut diximus, Ecclesiæ suæ tenetur deservire, & suâ illius necessitati commoditatem posthabere. Valida autem professio erit, si Pontifex annuerit, etiam ex causa alias insufficiente. *Less. c. 41. dub. 3. Moscon. l. 1 par. 1. p. 168.*

III. Si Episcopus qui Ecclesiæ adhuc servire potest votum concipiat de ingredienda, & profitenda religione, ut propriæ salutis meliùs vacare queat, irritum censei potest, quia non est de bono meliore. Melius enim est, & sibi simul, & aliis prodesse in regimine Pastoralis, quàm privati commodi rationem habere. Ac proinde *S. Thom. 2. 2. q. 185. a. 5.* expressè dicit, talem Episcopum assumendo habitum religiosum non tendere ad perfectionem, sed ab ea recedere: quod pluribus à *Dom. Soto explicatur l. 10 q. 2. art. 4.* Petat licentiam, ait. Illam Summus Pontifex, nec debet, nec potest concedere. Potior est gregis, quàm hominis salus, illius præsertim, qui se obligavit. Neque obstat *c. per tuas de voto*, ubi Innocentius III. Gebennensi Episcopo suadet, ut resignato Episcopatu votum de religione factum adimpleat: quia votum illud, antequam eligeretur Episcopus, nuncupatum erat: adeoque non acceptare Episcopatum, sed votum servare debuit. Si

Q 3

autem

autem post susceptam religionem electus fuisset, consentire poterat, ut loco citato manifestè dicitur. *Silv. V. Religio II. q. 8. Votum III. quest. 3. Sanchez l. 4. Moral. c. 17 n. 5. Azor. l. 1. c. 16. q. 2. Barth. à S. Fausto l. 1. q. 191. Barbosa. ibid.* post enarratas plurium opiniones.

IV. Quamvis morbo etiam incurabili laboret Episcopus, cogi non potest, ut contra voluntatem suam, Episcopatu se abdicet. *c. quamvis 17. VII q. 1 ubi S. Gregor. ad Eleutherium scribens, ait.* Quia viventem Episcopum ab officio suo necessitas infirmitatis, non crimen abducit, alium loco ejus, nulla finit ratio ordinari: sed si intervalla ægritudinis habere est solitus ipse datâ petitione non se ulterius ad hoc ministerium intellectum habere, nec ad alia officia subvertente infirmitate posse fateatur assurgere, & alium suo loco expectat ordinandum. *Et infra.* Si nullo tempore ad sanæ mentis redit officium, persona fidelis ac vitæ probabilis est eligenda, quæ ad regimen Ecclesiæ idonea possit existere, atque de animarum utilitate cogitare, Ecclesiasticarum rerum curam gerere. &c. Similia leges in *c. scripsit & sequentibus causa VII. citatâ.*

V. Propter crimen seu delictum privari Episcopum posse, manifestum est ex *c. nisi cum pridem de renunc. ubi Innocentius III.* agnoscit cedendi licentiam dari posse criminis causâ, sed fortè non cujuslibet, verum illius duntaxat, propter quod ipsius officii executio post peractam pœnitentiam impeditur, cum si omnes, quos arguit conscientia cujuslibet culpæ, cederent, pauci vel nulli in illo ministerio remanerent. Ex quibus verbis interpretes colligunt, Inno-

centium loqui de crimine, vel criminibus, quæ titulum Episcopatus invalidum reddiderunt, verbi gratia, si Simoniacè electus, aut institutus fuit. Tunc enim si notorium fuerit, Episcopatum deserere potest, etiam non petita Summi Pontificis licentiâ. Si verò occultum sit, vitandi scandali causâ renuntiare debet in manibus Papæ, vel ab eo tituli revalidationem impetrare. Si quis institutus sit in excommunicatione, suspensione, aut irregularitate occulta, sublato per eum, qui absolvere potest, impedimento validari titulum probabile est. Jam si Episcopus post Canonicam institutionem crimen commisit, puta, Sodomiz, per quod secundum Pii V. Constitutionem pœnam incurrit depositionis, aut suspensionis in perpetuum, ac sine spe relaxationis, tunc sufficientem causam habet à Summo Pontifice cessionem petendi. Si tamen occultum fuerit crimen, ideoque infamia careat, proprius Confessarius Episcopum absolvere poterit. Si verò annexa crimini infamia sit, Papa remove debet, vel etiam, cum expedire videbitur, restituere. Denique facti infamia, quam vitæ impuritas parit; adulterio, incestu, aut simili delicto, ante condemnationem Judicis non privat quenquam dignitate, & munere acquisito, ut ex communi resolutione de pœnarum obligatione constat. *V. Proleg. §. 8. Covarr. de Sponsalibus part. 2. cap. 6. §. 8. Mantica de conject. ult. Vol. I. 20. tt. 4. Clarus §. fin. Quest. 79.*

VI. Crimina, quorum causa privari Episcopus potest, à Mosconio *l. 1. part. 1. cap. 8.* numerantur ista. 1. est hæresis.

Quod

Quod sicut de elect. 2. falsificatio literarum Apostolicarum c. ad falsariorum de crim. falsi. 3. Conjuratio contra alios Episcopos. c. conjugationum xi. quast. 1. 4. Magia, incantatio, Sortilegium & similia. 5. Continua ebrietas Concilium Tolet. IV. cap. 28. 6. V. sura Canon. Apost. cap. 44. 7. Episcopatum arripuisse favore regio, aut seculari. 8. Connivere & permittere in Clero suo fornicationes c. nemo dist. 83. 9. invadere & occupare Sedem Episcopalem adhuc viventis. c. audivimus 3. quast. 2. 10. Carnaliter cognovisse filiam spirituales c. fin. 30. quast. 1. 11. revelare confessionem in casibus non concessis c. Sacerdos de pen. Dist. 6. 12. suis manibus percussisse aliquem, ut eatenus terrore sit. Can. Apost. 28. 13. Negotia secularia tractare. Can. Apost. 7. 14. Ordinare Cleri. os per Simoniam. Conc. Chal. cap. 2. 15. Beneficia Ecclesiastica, præbendas, vel altaria per Simoniam dare. c. si quis Episcopus 1. quast. 3. 16. Si contempserit Constitutiones, & Decreta Apostolica, vel Concilia c. fin. dist. 40. 17. Si mandatis Apostolicis noluerit obedire. c. nulli fas. dist. 19. 18. alienare bona Ecclesie extra casus concessos. c. fin. x. quast. 2. & Constit. Pauli II. de rebus Eccles. non alien. 19. Si excommunicatus scienter celebret. Specul. de accus. §. 1. V. Porro. 20. Si homicidium commiserit. Concil. Agath. cap. 50. c. si Episcopus dist. 50. 21. Si consecratur Episcopus non electus legitime Calix. Paparelat. cap. 3. dist. 2 & consecrans, & consecratus absque recuperationis spe deponatur. Item dicendum de illo, qui indignum scienter consecraret: Item, si confirmet non idoneum. 22. Si consecret Ecclesiam in

aliena Dicecesi existentem, aut Ordines conferat, sine commendatitiis, aliave pontificalia exerceat. Concil. Antioch. cap. 13. Concil. Trident. Sess. 6. c. 5. 23. Deponitur præterea pro quolibet crimine notorio & capitali Conc. Agath. c. 50. 6. si quis Episcopus dist. 50.

NOTA 1. non deponi quenquam Episcopum, nisi propter crimina in jure expressa c. 1. & 15. q. 8. Gloss. 10. & in c. Ex tenore de temp. ord. Item c. sicut, & c. fin. de elect.

NOTA 2. depositionem ab alio nullo, quam Summo Pontifice fieri posse.

NOTA 3. non semper requiri, ut crimen manifestum, aut notorium sit. Nam si indignè promotus fuerit, vel homicidium commiserit, vel bigamus sit, non attenditur, an sit manifestum vel non, sed ipsa facti veritas sufficit. Felin. in cap. si quando num. 1. & c. Sciscitatus num. 8. de rescriptis Flaminius de resign. benef. l. 30. quast. 18. nn. 18. Barbos. in cap. Ex literis de excess. Pralat.

VII. Propter inobedientiam plebis aut grave scandalum licet interdum Episcopo cedere, & derelinquere Ecclesiam suam. c. nisi cum de renun. Non tamen pro quolibet culpa pastor debet gregem deserere, ne mercenario comparetur, qui videt lupum vententem, & dimittit oves, ac fugit. Sed de superioris licentia tunc demum potest non tam timidè fugere quam providè declinare, cum oves convertantur in lupos, & qui debuerant humiliter obedire, jam irrevocabiliter contradicunt: cum etsi tales sint graviter pro crimine puniendi, sunt tamen pro tempore utiliter tolerandi, quia sanguinem elicit, quò

nimium

minimū coniungit. Ibidem de scandalo subiungitur. Pro gravi quoque scandalo vitando, cum aliter sedari non potest, licet Episcopo petere cessionem, ne plus temporalem honorem, quam æternam videatur affectare salutem, memor illius, quod Apostolus dicit *1. Corinth. 8.* Si esca scandalizat fratrem, non manducabo carnem in æternum. Sed inter scandalum & scandalum subtiliter distinguendum est, sicut Dominus ipse distinxit, *Matt. 17.* cui cum dixissent Apostoli. Scis quia Pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt, respondit, *Sinite illos, ceci sunt, & duces cæcorum.* Alibi verò dixit. *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris.* Exemplum habes in S. Greg. Nazianzeno, qui Ecclesiam Constantinopolitanam sponte deseruit propter scandalum & odium Orientalium Episcoporum ut fufius declarat. *Baron. Anno Christi 381.*

VIII. Quod Irregularitatem attinet, ea vel est indispensabilis, in qua nimium non solet Pontifex dispensare, ut si bigamus sit, vel uxorem viduam duxerit, & tunc omninò abdicare se debet: vel est dispensabilis, ut natalium defectus: tum si occulta fuerit, non de abdicatione, sed dispensatione cogitandum est, præsertim si ex copula non damnata manet. Similiter dispensare potest Pontifex cum illo, qui irregularitatem contraxit ex homicidio, quod occultum manet, non verò si publicum & notorium fuerit. Neque enim decet, imò dedecet plurimum, ut vir sanguinum ascendat altare Domini, hostias paciferas offerat, cuius vindi-

ctam gladius appetit. *Suar. tom. V. disp. 44. Sess. 4. n. 35.*

IX. Translatio Episcopi de Sede in Sedem utilitatis, vel necessitatis causa fieri potest, ut exempla docent, 1. S. Petri, qui ab Antiochia Romam, 2. Eusebii, qui ex parva civitate Alexandriam, 3. Felicis, qui Ephesum translatus est, à civitate, in qua ordinatus fuerat, ut refertur in *c. mutationes VII. q. 1. ubi antherus.* Mutationes Episcoporum scitote communi utilitate atque necessitate fieri licere: sed non propria cuiusque voluntate, aut dominatione. *Et infra.* Non transit de civitate in civitatem, nec transfertur de minori ad maiorem, qui hoc non ambitu, nec propria voluntate facit, sed aut vi à propria sede pulsus, aut necessitate coactus aut utilitate loci, aut populi non superbe sed humiliter ab aliis translatus est. *Rursum infra.* Non tamen sine Sacrosanctæ Sedis Romanæ auctoritate & licentia. Alia est enim causa necessitatis, & utilitatis, alia avaritiæ, & præsumptionis, aut propriæ voluntatis. Idem declarat *Pelagius II. in c. scias frater VII. q. 1. & in Conc. Carth. III.* statutum est, ne Episcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem transeat: quod si utilitas Ecclesiæ poposcerit, decreto Clericorum, & Laicorum Episcopis potest in præsentia Synodi transferatur. Atque hæc intelliguntur de Episcopo non tantum consecrato, sed etiam confirmato. *V. Gloss. in c. cit. scias.* quæ addit. *Hic apparet ratio, quare Episcopus non debeat fieri Monachus invito Papa, ne privata major, quam publica utilitatis estimatio sit.*

X. Ut non fiat translatio Episcoporum de loco in locum sine gravi causa,

ex lege Ecclesiasticâ, & traditione manavit, cujus quia initium ignoratur, Apostolis auctoribus tribuitur. Nam ut præclare Covarr. l. 1. variar. c. 10. n. 3. consuetudo à temporibus Apostolorum per universas Ecclesias observata argumentum est ad demonstrandum, quod ea sumpsit originem ab Apostolorum traditione, qui didicerunt ab illo, quem semissurum eo sine Christo promisit, ut omnem illos doceret veritatem. Quam ob causam appellari etiam divina potest. Quo sensu Innoc. III. in c. 3. de translat. Episc. Conjugium Episcopi cum Ecclesiâ suâ dicit non humanâ, sed divinâ auctoritate dissolvi: quia nimirum Apostolorum, & suprema Pontificis potestas, non ab hominibus, sed immediatè à Deo confertur. Sic divina appellantur alia quædam ab Apostolis relicta, ut observatio quadragesimæ, admixtio aquæ in calice, & sim. c. eos. 1. q. 1. c. predicatur 16. q. 1. Barb. in c. omnes dist. 39. Exemplum translationis (legitimæ, an secus, non disputo) suppeditat Chronicon Bambergense, ubi Lambertus numero tricesimus, à Borne dictus primò obtinuit Episcopatum Brixientem, cui paucis annis præfuit, mox ad Spirenses transiit, etiam contra Cleri voluntatem, ubi novem annis exactis Argentinam concessit, ibique non diu moratus Episcopatum Bambergensem obtinuit, quo demum post annos viginti tres resignato ad Monasterium Gengebacense in Alsatia remigravit, ibique diem extremum clausit. Gasp.

Brusch. in Catal. Episc. Bambergensium.

* *
*

§. VI.

De potestate ordinis, quam habet Episcopus.

I. **E**X dictis liquet, duplicem potestatem episcopi consecrati esse, Ordinis nimirum, & jurisdictionis. De hac in sequenti §. agendum erit: de illa passim Summistæ comprimis Silvester V. Episcopus numer. 2. & in c. Quamvis D. 86. Primo igitur Sacramentum Confirmationis iis, qui baptizati sunt, conferre potest, inque eum finem charisma conferre, ut oleum infirmorum quoque. Co. Tr. Sess. 7. concil. VVormat. cant. c. 2. Secundo sacros ordines tribuere, create Sacerdotes, Diaconos, & Subdiaconos. Item degradare clericos. Co. Tr. sess. 13. c. 4. Laym. l. 5. Tr. 9. c. 9. Tertio Alios episcopos consecrare, i. ad Titum cap. 1. Quarto. Sacras Virgines benedicere, seu consecrare. Leo Papa. ep. 86. Quinto. Tempia, altaria, vasa sacra, vestes ad divina mysteria celebranda necessarias benedicere. Abb. in c. Aqua de consecr. Item Reges, Abbates, & Abbatissas. Piafec. pag. 62. Sexto Dare benedictionem solemnem in Missa solenni post Orationem Dominicam. Septimo Pœnitentes publicos in Missa palam reconciliare. Octavo. Literas formatas dare. Con. Tr. S. 23. c. 4. c. Quamvis D. 68. c. Aqua de consecr. eccles. Silv. V. Episcopus. n. 9. Bonacina de Ord. 20. 3. p. 243. Moscon. l. 1. Par. 1. cap. 8. Piafecius par. 1. c. 3. 4. 5. Toletus l. 5. c. 4. Lorichius in V. Episcopus n. 14. Foll. Tr. 3. c. 1. n. 13. Fernandez in Exam. Theol. ad lit. E. c. 7. Busenus de statu episcop. ca. 4. Barb. in c. Transmissam. de elect.

R

II. Inter